

Малахова К.,
здобувачка освітнього ступеня «бакалавр»,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

Науковий керівник:
Токар А. А.,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Професійно-психологічна підготовка працівників правоохоронних органів безпеки є початковою сходинкою на шляху професійного вдосконалення. Її метою є розвиток і започаткування у працівників громадської безпеки професійно-психологічної готовності до правоохоронної діяльності. Така підготовка дає можливість поліцейським спокійно працювати у розкритті злочинів у таких напрямках, як незаконна торгівля людьми, міжнаціональні конфлікти, незаконна торгівля наркотиками, тероризм, незаконна міграція, тощо. Особа може бути компетентною у своїй сфері, але неготовою на високому кваліфікованому рівні виконувати професійні обов'язки. Тому готовність, безумовно, пов'язана з компетентністю та взаємообумовлює її [1, с. 191].

Ефективність роботи поліцейських залежить від їх вміння спілкування з громадянами різного соціального рівня, абстрагування від професійних проблем, вміння розв'язування конфліктних питань. Вдосконалення такої підготовки поліцейських дає можливість вирішення питань та актуальної проблеми, урегулювання якої має важливе значення для юридичної науки та

Сучасний етап реформування МВС України вимагає вироблення єдиної політики в галузі відомчої освіти, оптимізації системи наявних навчальних закладів, забезпечення дотримання принципів безперервності освіти та якісного поєднання теорії з практикою [2, с. 44].

Головним завданням закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання є підготовка нових висококваліфікованих кадрів. Це означає забезпечення органів Національної поліції новими висококваліфікованими, здатними вирішувати поставлені завдання працівниками з необхідним рівнем підготовки, кваліфікації, професійних та особистих якостей. Діяльність поліцейських часто здійснюється в напружених, конфліктних ситуаціях, за небезпечних для життя обставин, зокрема пов'язаних із застосуванням зброї. Особливо складними є надзвичайні обставини, спричинені явищами і факторами соціального, природного чи техногенного характеру, що нерідко порушують нормальне життя населення, загострюють суспільну небезпеку і громадський порядок на конкретній території. Не слід також забувати, що на поліцію покладаються повноваження силового врегулювання найбільш небезпечних антисоціальних проявів порушення громадського порядку

шляхом застосування різних засобів примусу, зокрема й фізичної сили, спеціальних технічних засобів, зброї, бойової і спеціальної техніки [3, с. 123]. Характер реагування на психогенні чинники залежить не тільки від особливостей ситуації, але й від низки психологічних особливостей співробітника, що визначають його психологічну усталеність.

Як зазначає О. Євдокімова, особливої уваги потребує психологічна стійкість працівників поліції як своєрідний фундамент професійної готовності до виконання дій в екстремальних умовах службової діяльності. Під психологічною стійкістю розуміється цілісна характеристика особистості, що забезпечує її стійкість до фрустраційного й стресогенного впливу важких ситуацій [4]. Правоохоронці, як ніхто інший, часто потрапляють у складні й часом небезпечні психологічні ситуації в повсякденній службовій діяльності, які завдають стресогенного впливу на психіку працівника. Тому психологічна підготовка працівників поліції в навчальному закладі має бути спрямована на формування стійкості до:

- негативних чинників службової діяльності: напруженості, відповідальності, ризику, небезпеки, дефіциту часу, невизначеності, несподіванок тощо;
- чинників, що травмують психіку, а отже, значно впливають на неї: виду крові, трупів, тілесних ушкоджень та ін.;
- ситуацій протистояння: уміння вести психологічну боротьбу з особами, що протидіють попередженню, розкриттю та розслідуванню злочинів; протистояти психологічному тиску, маніпулюванню з боку як законотворчих громадян, так і правопорушників; не піддаватися на провокації і под.;
- конфліктних ситуацій у службовій діяльності: уміння проаналізувати внутрішні причини конфлікту, розібратися в закономірностях їхнього виникнення, протікання і знайти способи вирішення конфліктних ситуацій; уміння володіти собою в психологічно напружених, конфліктних, провокаційних ситуаціях [5, с. 64–65].

Під час проходження початкового професійного навчання на заняттях із професійно-психологічної підготовки для формування психологічної готовності поліцейських можуть використовуватися:

- психодіагностика (спостереження, бесіда, тестування);
- тренінги з розвитку професійної пам'яті, уваги й спостережливості;
- психофізичні тренінги з подолання перешкод (перешкоди, лабіринти тощо);
- ідеомоторні тренування;
- тренінги з використанням елементів несподіванки, дефіциту часу, шумових і вогневих ефектів (морально-психологічна смуга);
- тренінги із засвоєння ситуацій, пов'язаних зі сприйняттям страждань, крові, поранень, травм, убитих;
- навчання основ аутогенного тренування;
- тренінги самонавіювання, самопереконання, настрою;
- СОПТ (ситуативно-образне психорегуляційне тренування, уявне перерахування співробітником індивідуально-ціннісних якостей і ситуацій, у яких йому щось вдалося) тощо.

Доцільність практичних занять, тренінгів із психологічної підготовки виправдана існуванням відомої закономірності: людина, яка неодноразово потрапляла у важкі умови й впоралася з ними, має більше шансів гідно впоратись

із черговою екстремальною ситуацією, ніж та людина, яка ніколи в подібні ситуації не потрапляла [5, с. 65].

Таким чином, професійна психологічна підготовка кадрів до Національної поліції України в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання — це не просто модний додаток, а обов'язкова складова професійної майстерності майбутнього правоохоронця, тому що ця професійна діяльність складна й багатогранна. Тож під час навчання особа повинна оволодіти розвинутими професійно значущими якостями особистості, не закладеними природою, а ці якості людина формує та розвиває самостійно протягом тривалого часу, бо саме це є необхідною умовою професійного становлення поліцейського.

Список використаних джерел

1. Пасько О. Система підготовки майбутніх працівників для Національної поліції. *Національний юридический журнал: теория и практика*. 2016. № 5. С. 191–194.
2. Сокурєнко В. В. Перспективні напрями оптимізації процесу відбору кандидатів на навчання до закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що готують поліцейських. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : збірник наукових праць. Матеріали конференції (м. Харків, 24 травня 2018 р.). Харків : ХНУВС, 2018. С. 44–47.
3. Лошицький М. В. Охорона громадського порядку в сучасних умовах: навчально-методичний посібник / М. В. Лошицький, В. І. Олефір, В. В. Черній. Київ: НАВСУ, 2003. 216 с.
4. Психологический словарь / под ред. М. Г. Ярошевского. Москва, 1990. 494 с.
5. Євдокімова О. О. Специфіка формування психологічної стійкості у поліцейських у процесі професійної підготовки. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України* : збірник наукових праць. Харків: ХНУВС, 2018. С. 63–66.